

3 Kända ombyggnader, förändringar och underhållsarbeten

3.1 Källor och litteratur

ATA, Bomhus kyrka, Gävle stad, Gästrikland

Johansson, Lisa m.fl. *Bomhus kyrkogård. Kulturhistorisk inventering*. Rapport – Länsmuseet Gävleborg 2004:07, Gävle 2004

Kilström, Bengt Ingmar, *Bomhus kyrka*, Katrineholm 1983

Lindblad, Henrik, *Bomhus kyrka. Antikvarisk kontroll vid renovering av tak och fasader*.

Slutredovisning – Länsmuseet Gävleborg 2003

Länsmuseet Gävleborg: Ärendearkivet

Riksantikvarieämbetet: Byggnadsregistret

Åberg, Jan Håkan, *Inventarium över Svenska orglar*, 1990:II Uppsala stift, Tostared 1991

Bomhus kyrka 100 år 1907-2007. Bomhus församling och Bomhus hembygdsförening, Gävle 2007

3.2 Kronologisk förteckning

Årtal	Händelse	Källa
1906-07	Kyrkan uppförs efter ritningar av E A Hedin. Fasaderna är klädda i spån, målade i en vit färg med brytning åt gult. Taket har ”räfflat rött tegel”, av Holländsk typ och tornspiran är klädd med järnplåt som målats så den imiterar ärgad koppar. Fönster och dörrfoder är vitmålade, fönsterbågar och dörrar gröna. Huvudentrén ligger på tornets norra sida. Invändigt går färgsättningen i ljusa färger, i ljusgrönt och vitt med guldekorationer. Bänkkvarteren är oregelbundet stora. Ett kvarter upptar hela mittskeppets bredd medan norra sidoskeppet inrymmer ett smalare kvarter. I södra sidoskeppet finns en längsgående bänkrad. Kyrkbänkarna var målade i ljusgrönt. Koret hade tre höga fönster med blyinfattat färgat glas tillverkade av E Norelius, Gävle. Ovanför fönstren finns en dekorationsmålning med texten ”Ära vare Gud i höjden”. Från det upphöjda koret finns en trappa till predikstolen. En dörr leder från koret till sakristian och i sidoskeppen på ömsom sida om koret finns ytterligare en dörr till sakristian samt en dörr till ett arkiv. Uppvärmningen sker med varmluftsugn i källaren som blåser ut luft genom galler i koret. Orgeln byggs 1907 av E H Erikson, Gävle. Bilder från tiden visar att kyrkogården har ett trästaket längs norra och västra gränsen med tillhörande trägrind vid västra ingången.	Bomhus kyrka 100 år, Kilström 1983, Åberg 1991
1917	Elektrisk belysning installeras.	Bomhus kyrka 100 år, Kilström 1983
1918-19	Kyrkogården anlades efter ritningar av trädgårdsmästare Fritz Persson. En minnessten reses över den först begravne i november 1919.	Bomhus kyrka 100 år
1922	Bisättningskällaren byggs efter ritningar av Cyrillus Johansson.	Bomhus kyrka 100 år

1923	En vagnbod uppförs efter ritningar av Cyrillus Johansson och placeras ett stycke nordost om kyrkan. Uppgift om att ett uthus finns mitt på kyrkogården.	ATA
1927-28	Invändig renovering efter ritningar av Sven Wranér. Den elektriska belysningen förbättras. De tre korfönstren ersätts med ett rundbågigt antikglas. Koret förses med kalkputs i stället för ”den förutvarande oljefärgen”. Bänkkvarteren delas så att en mittgång skapas. Tak och väggar till listen vid fönstrens överkant målas vita, svagt brutet med terra. Under listen målas väggarna grå, brutet med grönt. Lister, foder, karmar, bågar, socklar, barriärer, orgel altarrundeln och predikstolen målas i mörkare grått. Bänkarna laseras i en svartgrön ton och mattfernissas.	Bomhus kyrka 100 år, Kilström 1983, ATA
1930	Kyrkogården utvidgas.	Bomhus kyrka 100 år
1950	Varmluftsgugnen i dåligt skick vilket leder till att rök kommer in i kyrkorummet och svärtar ytskikten.	Bomhus kyrka 100 år
1954-55	Omfattande renovering och ombyggnation efter ritningar av arkitektfirman Friberg och Haverman, Stockholm. Mittskeppet förlängs med ett 4,5 m vapenhus i väster och koret byggs ut med 2 m. Huvudentrén flyttas till västra gavelns mitt där ett vindfång byggs ut. Kapprum och toaletter inrättas. De två trapporna från kyrksalen till läktaren tas bort och en ny trappa byggs från det nytillkomna vapenhuset. Läktaren kortas och läktarbarriären får en ny utformning. Kyrkorummet delas av genom att en längsgående vägg sätts upp längs norra sideskeppet och två av de tre frontespiserna på norra långsidan tas bort. Kyrkorummets ursprungliga bredd behålls längst fram i kyrkan där ett dopkapell inrättas. I utrymmet bakom den nya innerväggen inreds sammanträdesrum och förråd och en brudkammare inreds i tornrummet. Ett tunnvalv panelas över kyrksalens tidigare öppna takkonstruktion i syfte att åstadkomma en mer sakral atmosfär och de flesta av fönstren vid mittskeppets tak sätts igen. Fönstren på orgelläktaren sätts igen och resterande fönster i kyrksalen minskas i höjd. Korfönstret flyttas till den södra korväggen och dörren till sakristian sätts igen. Predikstolen ersätts och får trappa mot norra sideskeppet. Korskranket tas bort, altarringen kortas och altaret byts till ett mindre. Golvet byts ut mot breda plank från stormfällda träd från ”pelarsalen” i Gysinge. Bänkarna byts ut. Exteriören målas i klara färger.	Bomhus kyrka 100 år, Kilström 1983, ATA
1956	Altarskåpet av konstnär Tor Hörlin tillkommer.	Kilström 1983
1957	Den ursprungliga orgeln ersätts med en ny, byggd av Bröderna Moberg, Sandviken.	Åberg 1991
1959	En ny orgelfasad byggs	Kilström 1983
1961	Uppmättningsritning av kyrkogården visar en provisorisk ekonomibyggnad utanför kyrkogårdens sydvästra hörn.	Johansson 2004
1966	Underhållsarbeten på kyrkan. Halva taket läggs om med holländsk tegel lika befintligt. Omläggningen sker på nedre takfallet och byte av läkt och underlagspapp sker vid behov. Plåtanslutningar mot angränsande väggar bättras. Exteriören målas om i en ljusgrå kulör. Fönster och dörrar restaureras. Torntaket, fönsterbleck, takrännor, stuprör och smide målas om. ”Nya plåtarbeten görs i svart plåt.” Exteriöra gulddetaljer förgylls om. Efter 1966 anläggs en ceremoniplats för utomhusgudstjänster i form av en	Bomhus kyrka 100 år, Kilström 1983, ATA

	öppning i skogsbrynet med ett träkors i centrum.	
1967	Orgeln omdisponeras av Gunnar Carlsson, Borlänge.	Åberg 1991
1969	Kyrkogården utvidgas i öster efter ritningar av trädgårdsarkitekt Walter Bauer med omarbetning av trädgårdsarkitekt Sten Fasth. I nordöstra utkanten anordnas en ekonomigård med arbetsbod.	Bomhus kyrka 100 år, Johansson 2004
1972-73	Omfattande reparationsarbeten på takets norra och södra sidoskepp p.g.a. läckage. Norra skeppet läggs om helt och samtliga takstolar byts ut. Lertegelpannorna byts ut mot eternitplattor.	Bomhus kyrka 100 år, Kilström 1983
Efter 1984	Det södra korfönstret sätts igen.	Xlm ärendearkiv
1989-91	Kyrkogården utvidgas och en minneslund anläggs. Efter 1991 läggs ett f.d. varvsområde med grus om till gräs. Den främsta bänkraden tas bort.	Bomhus kyrka 100 år, Johansson 2004
Efter 1994	En läktarunderbyggnad görs för att inrymma handikapptoilet, städskrubb och förråd.	ATA
2002	Eternittaket byts ut då sprickor uppstått med läckage som följd. Taket återfår röda oglaserade lertegelpannor av holländsk typ. Enstaka spån byts ut till lika befintliga. Exteriören målas om utifrån ursprunglig färgsättning. Takplåten samt övriga plåt detaljer målas med svart linoljefärg, lika befintlig. En bänkrad på norra sidan och en på södra plus bänkskärmar tas bort.	Lindblad 2002